

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Italija in londonska pogodba.

Nekateri nemški listi, ki uživajo privilegij, da smejo čitati dnevnike in druge publikacije iz italijanskega kraljestva, nas informirajo, da imajo v Italiji gibanje za londonsko pogodbo in proti njej, za in proti zunanjemu ministru Sonnino, ki je pravzaprav oče londonske pogodbe. Po tej pogodbi bi dobila Italija, če zmaga ententa, ves Trentin, Trst z Istro in Dalmacijo. Torej vso jadransko obalo. To je baje Sonnino program, ki ga zagovarja v imenu »svetega egoizma«. Kakor se vidi, je ta program precej nenaklonjen jugoslovanskim aspiracijam po vzhodni jadranski obali, ki je po večini vendarle jugoslovanska. Dober opazovalec in poznavalec ekonomske in trgovske politike sedanjih velesil, zapazi takoj, kaj Sonnino hoče. Njemu ni nič na tem, da zagotovi Italiji le posest ozemelj, v katerih prebivajo Italijani, tudi mu ni veliko do tega, da reši neodrešene brate. Ineti hoče pač te kraje, toda hoče tudi preprečiti možnost, da bi si mogla ustanoviti Jugoslavija ob jadranski obali kako dobro trgovsko luko in tako onemogočila vse Sonninove načrte, s katerimi namerava zagotoviti tej ali oni italijanski luki ob jadranski obali gospodstvo in prepreči vsakršno konkurenco. Ta oficijelna italijanska politika ne datira od danes. Vsaj je tudi ta narekovala Italiji, da je nastopila po balkanski vojni z vso energijo zoper srbske želje po Draču ali kakem drugem mestu ob Adriji. Sonninova politika, ki se ne vjema prav v nobenem oziru z izjavami o samoodločbi narodov s strani ententinih državnikov, je tudi v popolnem nasprotju s sedanjimi splošnimi demokratičnimi zahtevami in se naslanja popolnoma in odkrito, celo brutalno na staro politiko vseh evropskih velesil, ki je bila vedno pripravljena žrtvovati vse potrebam svojih imperializmov.

Svojo politiko vodi Sonnino energično in dosledno. Ne mara imeti poleg sebe velike Jugoslavije. Zato je povedal že 25. oktobra 1917 v italijanski zbornici, da ni v njegovih vojnih ciljih želje, da uniči Avstrijo in da ne gredo njegovi cilji niti za tem, da bi Avstrijo prisilili, da izpremeni svoj notranji red. Iz enakih razlogov je baje nasprotoval ustanovitvi češko-slovaških in jugoslovanskih legij; ni se udeležil zborovanja zatiranih avstrijskih narodov v Rimu in ni hotel niti sprejeti deputacije tega zborovanja, ki mu je hotela naznaniti svoje sklepe. Tudi glede na svojo politiko, ki vztraja, da se mora uresničiti docela londonski pakt, je zmagal popolnoma na sestanku ententinih ministrov v St. Maurienne in po njegovi volji so odklonili mirovno ponudbo avstrijskega cesarja Karla.

V tej Sonninovi politiki pa vidi del italijanskega čapsisja napako v tem, češ, da se z njo odtuja Italija vedno bolj zatiranim narodom. Zlasti se očita Sonnino,

da je preprečil sprejem predloga Clemenceaua in Balfourja, ki sta hotela, da prizna sporazum tudi jugoslovanske aspiracije. Očita se mu tudi, da s tem, da vztraja na sklepih londonske pogodbe, onemogoča vsakršen sporazum z jugoslovani in prepreča obenem, da bi se časopisje drugih ententinih velesil zavzemalo bolj enegično za jugoslovanske zahteve. Najbolj pa skrbi italijansko časopisje drugo vprašanje. Amerika namreč ni podpirala londonske pogodbe. Wilson vztraja baje na stališču, da se narodnostnih vprašanj ne sme rešiti tako, da bi hranili v sebi pogoje bodočih sporov. Ker pa ni poslala Amerika še nobenega kontingenta svojih vojakov na italijansko fronto, vidi omenjeno italijansko časopisje v tem krivdo londonske pogodbe. Amerika menda ne mara pošiljati v klavnico svoje vojske zaradi neopravičenih Sonninovih zahtev. Publicist Amendola, ki je inspiriran, kakor se trdi, od ameriškega poslanika v Rimu, piše v »Corriere della sera« daljši članek s temle zaključkom: V ameriških Zedinjenih državah prihajajo na dan v teh trenutkih politični toki, od katerih more biti odvisno ne le to, ali dobimo ali ne, kar je določeno v londonskem paktu, marveč sploh ali smemo upati, da dobimo Trst.

Imamo torej v Italiji dve struji. Sonnino, ki noče vedeti ničesar o sporazumu z Jugoslovani in ki je zvesta stari italijanski politiki imperializma, ali, kakor jo imenujejo, politiki »svetega egoizma«. Druga struja se pa zavzema za popolni sporazum z Jugoslovani in jo imenujejo politiko generoznosti napram Jugoslovanom.

Mi nimamo, kakor smo že povedali, nobenih pomočkov, da bi ugotovili, ali je vse to res ali ne in koliko je na tem resnice. Pač pa smo primorani jemati vse te vesti iz nekaterih nemških listov, ki smejo vedeti, kar pišejo italijanski listi. Toda za nas je vendarle nekaj gotovega. To namreč, da so vse visokoleteče besede državnikov o narodni samovladi in svobodi le pesek v oči onemu ljudstvu, ki ga le prehitro preslepi par lepo zvenečih besed. Samoodločba narodov ne pride iz ministrskih kabinetov, marveč pride kot sad bojov vseh narodov zoper tirane. Mali, vsi mali narodi v Evropi se bodo šele po vojni zavedli, kakšnemu vragu so služili, in le žal, da se bo uresničil tudi napram njim stari rek, ki pravi: da se je lažje ubraniti nasprotnikov kakor prijateljev.

Same obljube.

Z obljubami vendar ob času vojne nikdar niso skoparili, drugod ravno tako, kakor pri nas v Avstriji. Kaj vse niso obljubljali narodom v bojih za svobodo! In kako malo obljub se je izpolnilo. V svetovni vojni pa je postalo obljubljanje povsod pravcati sistem, s katerim —

kakor pravijo — se počne, kakor dela pač »svinja z mehoma«. Toda narodi se ne bodo dali dannadan več slepiti, zavedajo se svoje moči in dostavljajo menice, ki jih hočejo ineti plačane. In Avstrijci so dobili od svojih vlad premnogo menic, hočejo pa, da menice izplačajo še pred koncem vojne.

Spomnimo se le, kaj vse se je obljubljalo delavcem! Spomnimo se predvsem na slovesne izjave o pripravljenosti za mir brez osvobodilnih namenov in o ohranitvi ustavnega vpliva postavodajnih korporacij, o ureditvi razmer k Poljski, ki naj se smatra kot samostojna država. Kaj je postalo iz vsega tega? Mir v Brest-Litovskem in v Bukareštu, pogajanja v Solnogradu in izločitev parlamenta. Poleg izjav glede miru so pa obljubljali še celo vrsto drugih stvari. Obetali so enako ureditve razmerja med samoprehranjevalci in drugim prebivalstvom in utrditev organizacije preskrbne službe. Poizkušali so eksperimente s svobodno trgovino. Prerili so se srečno tako daleč, da je edino samoprehranjevalec še preskrbovan. Obljubili so reformo občinske volilne pravice. Ne dotikajte se lakote, da se pride v okom obljubi, ki so jo dali »z ozirom na požrtvovalno delo in razumevanja polno sodelovanje vseh ljudskih slojev med vojno«. Ali so pa morda prišli do prepričanja, da od takrat niso prenašali žrtve vsi ljudski sloji, temveč le privilegirani občinski volilci, ki plačajo pridobinski davek?

Take sladke obljube je delavstvo slišalo nešteto krat. Tudi gospod dr. Weisskirchner je obetal, da pripravi pot sodelovanju nadaljnjim krogom. In čeprav je od takrat poteklo skoro poldrugo leto, smo vendar od izpolnitve obljube jako daleč. Prav takrat, ko je dunajski župan dal svojo obljubo, kmalu po izbruhu ruske revolucije — je govoril tudi zunanji minister o »usodi razdednjenih«, o »milijonih, ki zunaj v strelskih zakopih ali doma na bojišču dela prenašajo vsakdanje pomanjkanje brez mrmranja«. Tem obljubam se je pridružila še slovesna obljuba: »Prišel bo dan, ko bodo narodi monarhije dobili plačilo za njih junaštvo«. Ozir na junaštvo delavčevu v tej vojni ni redek. Ob vsakem večjem vojnem dogodku se je izrekla zlasti železničarjem zahvala »za požrtvovalno darovanje njih življenja«.

Skupnemu delavstvu je že pred dvema letoma obljubil trgovinski minister, da se socialna politika smatra »kot najvažnejši in nepogrešljivi bistveni del za zopeten dvig prebivalstva« in se naj da odredbam gotova mera energije. Kdaj to hočejo izpolniti? Ne misli se, da bi se narodi krčevito držali starega načela in da bi se dali potem pušati zaradi izpolnitve obljub. Narodi so danes postali polnoletni in se nočejo zadovoljiti s praznimi besedami, temveč vztrajajo na tem, da besedam sledi tudi dejanja.

LISTEK.

Rdeči sarafan.

Poljski spisal Mihael Czajkowski.

(Dalje.)

Bil sem trdovraten in sem magarj tudi več ur kluhoval onemu, ki se je protivil moji volji. V istem trenutku pa me je lahko omajal vsak boljši in bil sem brez lastne volje ter mehak kakor vosek. To je lahko dosegel z menoj vsak, ki se ni strašil nekoliko truda, da bi me premagal in izpreobrnil, kakor se mu je zljubilo.

Samo srce in svojo vero sem še imel, to moram reči. In ako ima človek še te stvari, ga ni tako lahko dovesti do lizanstva.

Te moje vrline pa so bile vendar zmanjšane po taki izgubi. In čisto je bilo treba neutrudljivega dela in srečnega naključja, da sem jih ohranil.

Moj oče je pri vsej popustljivosti, ki jo je gojil napram meni, čisto uporabljal britko tiransko strogost. Skoro vse dobro mi je iztrgal iz srca in dal nehote moji duši neko gotovo prožnost.

Tako se spominjam, da je Gregor, ki je bil še strežaj moje matere, meni očital iz privilegija zaradi dolgoletnega službovanja, ker sem sirovo odslovil revnega gojaka, ki je iskal pomoči pri mojem očetu, rekoč: »Kaj bi k temu rekla blaga mama?« Globoko ginjen sem takoj spoznal svojo napako.

Tedaj so se odprla vrata in vstopil je moj oče, vzdignil z jeznim pogledom palico in hotel planiti nad Gregorja.

V istem hipu sem planil med oba in rekel: »Oče! On je nedolžen! Ako hočeš, udari mene!« Pri teh besedah je bil moj obraz poln odločnosti. Nejevoljen, toda brez besed, je oče odmaknil palico in odšel.

Gregor me je pogledal in dejal samo: »Milostljivi gospod so zelo hudi na vas!«

Te besede so me takoj spomnile umirajoče matere: »Spoštujte očeta!« in s solzami v očeh sem hitel za njim.

S hladnim vsakdanjim pogledom me je sprejel in, ko sem ga prosil odpuščanja, mi je odgovoril hladnokrvno:

»Tomaž, nauči se že vendar dostojnejše obnašati! S podložniki se ne pogovarja, njim se samo zapoveduje!«

Tedaj so mi omahnile roke in stopile so mi solze v oči.

V tem trenutku sem čutil voljo, delati v tem oziru po lastnem čutu in ne po krutem nasvetu očetovem.

Ta nastop samostojnosti je trajal sicer le kratko.

Ko bi se taki nastopi z očetom ponavljali vsak dan, bi postal gotovo prej človek z lastno voljo in srcem; a razmere so hotele drugače.

Bil sem šestnajst let star, ko je prišel k nam baron Aidenbaum iz volilne dežele.

Bil je baje sin dvornega upravitelja, ki je bil odlikovan z visokim redom. Dalje je bil tudi posestnik velikih

zemljišč s prastarimi gradovi in diplomatskimi uradi ruskega dvora.

S čarom svetovne moške izobrazbe in penečim zlatom svojega znanja je baron popolnoma omamila mojega očeta.

Tudi sestra je bila očarana od teh vrlin, kakor vsaka dama, ki ljubi laskanje iz ust od nje kot od drugih tako čislane kavalirja.

Zame je bil baron Mefistofel in dolgo pogrešani srčni prijatelj. Često pa sem bil zaradi njegovega vedenja popolnoma razkačen in bil sem navidezno nevoljen nanj.

Kljub vsemu temu pa sem vendar vedno zopet iskal njegove družbe in moje uho je bilo odprto njegovim svetom.

To je povzročalo na eni strani njegovo prijaznost in ljubeznivost, na drugi strani pa to, da me je moj oče popolnoma ločil od vseh sovrstnikov naših sosedov.

Baron je bil moj spremljevalec na dolgem potovanju v tujino in nerazdružljiv tovariš v oni mladostni dobi, v kateri duša izleti iz gaja mladeniške domišljije in se začne ozirati po širokem prostoru moškega razuma.

Tu pridejo ure, ko človek kakor na višji opomin išče prijatelja z zvestim srcem, kateremu zakličeš: »Pomagaj mi z dobrim svetom!« Blagor onemu, kdor ga najde!

Na moj klic se je prikazal — baron. Jaz sem ga smatral za težko in dolgo zaželjenega prijatelja, mu razkril svojo dušo, rekoč: »Izpremeni jo v čisto zlato!« On pa jo je poškopil z blatom.

(Dalje prih.)

Narodni svet.

I.

Sodrug P. C. z Javornika nam je postal daljši dopis, po katerem posnemamo:

Veseli me, da se je ustanovil Narodni svet, veseli me pa tudi sklep socialno demokratične stranke, da formalno ne vstopi vanj. Sodeluje naj v njem od slučaja do slučaja, da je stranka informirana o dogodkih in da se tudi res zavzema za stvari, ki so v interesu splošnosti. Vem, da so razlike med nami in meščanskimi sloji; direktno z njimi ne moremo iti, zakaj doseđaj se še nismo nikdar ne zabavali, ne jedli in ne delali z njimi skupaj; niso nas upoštevali in slabše so z nami ravnali kakor dela kapitalist s svojim psom; socialiste so vse te stranke sovražile iz dna svojega srca. Zato sem pa mnenja, da bi se vsi tisti, ki si služijo svoj kruh v potu svojega obraza s telesnim ali duševnim delom, združili mednarodno. Vsi smo trpini, zato si podajmo roke in pojdemo v boj združeni za kruh in vse druge pravice do življenja. Mi sami moramo postati ono mogočno kolo življenja, ki prevzamemo gospodarstvo, da se uredi človeška družba, odpravi izkoriščanje in uvede bratstvo vsega sveta. Na mesto militarizma naj pride šola, izobrazba. Kapitalisti se tudi organizirajo mednarodno, med ljudstvom pa netijo sovraštvo, da lažje vladajo, ker se s tem zbuja med njim vse bolj zanimanje za druge stvari kakor pa za lastne pravice. Prvi postulat delavstva je socializem, ne da bi s tem hotel tajiti vse druge pravice in odbravati kakršnokoli zatiranje bodisi gospodarsko - politično ali direktno kapitalistično.

II.

Iz Pulja smo prejeli:

Na podlagi razprav v »Napreju« sem prišel do naslednjih zaključkov:

V ustanovitvi Narodnega sveta moremo priznati velik napredek. Ne le v kulturno in gospodarskem oziru, marveč tudi v strankinem. Če hoče Narodni svet res izpolniti svojo nalogo kot najvišja avtoriteta naroda, mora postati prava socialna in demokratična avtoriteta, ki obsega vse sloje in kategorije, to je celotni narod. Le potem bo precizen in prožen. Postanimo najprej telota, ki si pribori upoštevanje pri nasprotniku kot enakoverden narod. S tem si pridobimo tudi pozicijo v zvezi narodov, ki pride.

Ineternacionale sedaj pravzaprav ni, toda ustvariti jo moramo, in sicer na trdni podlagi narodne samoodločbe. Od tu pojdemo v internacionalo, od tu v zadrage in kolektivizem, ki nas šele reši suženjstva.

Jugoslovanska socialna demokracija nima kaj izgubiti z vstopom v Narodni svet. Olajša pa si delo med ljudstvom za novo socialistično svetovno naziranje, za bratstvo vsega človeštva.

Torej najprej delajmo za svoj narod, da se uveljavimo kot zastopniki naroda in kot taki vplivamo na razvoj v svojem narodu in zadobimo tudi faktično veljavo pri tujih narodih. Vse to dosežemo, če se zavedamo svoje naloge.

Koliški.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 3. septembra. Uradno se razglša: Nobe-nih posebnih dogodkov.

Bitka na zapadu.

Berlin, 3. septembra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta in generala Boehna: Med Ypernom in La Bassejem uspešni infanterijski boji. Na bojišču naših novih pozicij med Scarpo in Sommo so nadaljevali Angleži svoje napade. Jugovzhodno Arrasa se jim je posrečilo z uporabo premočnih sil vtisniti našo infanterijsko črto na obeh straneh ceste Arras-Cambrai. Na črti Étaing-vzhodni rob Duryt-vzhodno Cagnicourta-severozapadno Queanta-severni rob Noreuila smo prestregli sovražni sunek. Večkratne poizkuse nasprotnika, prodirati naprej čez višine od Durya in vzhodno Cagnicourta proti Kanalu, so preprečile naše pripravljene rezerve. Na obeh straneh Bapaume deloma z oklopnimi vozmi, deloma po najmočnejši artiljerijski pripravi izvedeni napad sovražnika je bil zavrnjen. Severno Somme smo obdržali po silnih bojih višine vzhodno Saily-Moislains-Aizecourt le Haut-vzhodni rob Peronne. Ob obeh straneh železnice Nesle-Ham je odbil tudi včeraj zopet večkratne napade Francozov pešpolk št. 271, ki se je v zadnjih bojih posebno odlikoval. Sicer med Sommo in Oiso le topniško delovanje. Po večurni najjačji topniški pripravi so napadli popoldne med Oiso in Aisno Francozi, ojačeni z marošskimi in ameriški divizijami. Iz nižine ob Ailetta proti Pierremande in Folembrey izvedeni napadi so se zrušili v našem ognju, na posameznih mestih je vrgel naš protisunek nasprotnika nazaj. V gozdnih odsekih zahodno in južno Coucy le Chateau je odrinil sovražnik sprednje črte nekoliko proč od Ailette. Med Ailetto in Aisno so se izjalovili ponovni, zelo močni napadi sovražnika. Gardni kirasirji in dragonci št. 8 pod vodstvom svojega poveljnika nadporočnika grofa Magnisa so z včerajšnjim dnevom — odkar so posegli v boj — zavrnili 16 silnih sovražnih napadov in vedno obdržali odkazane jim postojanke. Včeraj smo sestrelili 13

sovražnih zrakoplovov in 55 letal, od teh 36 na bojišču pri Arrasu.

Italijanski zračni napadi.

Dunaj, 3. septembra. Italijansko vojno poročilo javlja, da so včeraj italijanski letalci metali bombe na važne objekte v Franzensieste; danes zjutraj pa so napadli Pulj in municijska skladišča v Primolano. K temu poročilu pripominja korespondenčni urad: Na Franzensieste so vrgli laški letalci štiri bombe. Štiri osebe, med njimi ena ženska, so ranjene. Druge škode ni bilo in promet je neoviran. Med Rovinjem in Brionskimi otoki so vrgli več bomb, ki so padle v morje. O napadu na Primolano ni nič znanega.

Nova faza ofenzive na zapadu.

London, 3. septembra. »Morning Post« poroča, da stojimo neposredno pred zadnjo fazo velike angleško-francoske ofenzive. Armadna povelja se pripravljajo na bodoče dogodke. Konferenca alirancev je bila preložena, ker Foch in Haigh v naslednjih dneh ne moreta oditi z bojišča.

Angleži vzeli Transloy in Etares.

London, 3. septembra. Reuterjev urad poroča, da so Angleži zavzeli Transloy in Etares.

Vesti iz Rusije.

Velikanska zarota odkrita. Moskva, 3. septembra. Ruskemu zastopniku v Berlinu, Joffeju, in inozemstvu sporoča ruska vlada naslednjo depešo: Danes je bila odkrita zarota, ki so jo vodili francoski diplomati in ki so ji stali na čelu voditelj angleške misije, Lockart, francoski generalni konzul Grenard, general Lavergne in drugi. Ti so se hoteli polastiti z organizacijo podkupljenih oddelkov sovjetskih čet oblasti sovjeta ljudskih komisarjev in uvesti v Moskvi vojaško diktaturo. Organizacija je bila praveca zarota in je delovala s ponarejenimi dokumenti in podkupljanjem. Med drugim je bilo odkrito povelje, po katerem bi se bila v slučaju, da se upor poseči, priobčila ponarejena tajna korespondenca, ki da je obstajala med rusko in nemško vlado; preiskave so našle tudi ponarejene namišljene pogodbe z Nemčijo, ki bi utegnile izzvati na Ruskem novo vojno proti Nemčiji. Zarotniki so delovali pod varstvom diplomatske imunitete in na podlagi izpričeval z osebnim podpisom voditelja angleške misije v Moskvi, Lockarta. Številni eksemplari so sedaj v rokah preiskovalne komisije. Ugotovili smo, da je šlo skozi roke angleškega poročnika Reillya, agenta Lockartovega, tekem poldruega tedna 1.200.000 rublov za podkupovanje. Neki Anglež je bil prijet v tajnem stanovanju zarotnikov, ki se je izkazal kot Lockartov diplomatski zastopnik. Ko smo ugotovili osebnost Lockartovo, smo ga izpustili. Zaroto smo odkrili vsled nepodkupljivosti oddelčnih poveljnikov. Preiskavo energično nadaljujemo. — Kreml, 2. septembra 1918. — Čičerin.

Ljeninovo stanje povoljno. Moskva, 3. septembra. Ljeninovo stanje je sicer resno, vendar se bolnik ne nahaja v nevarnem položaju. Kriza se pričakuje tekem dveh, treh dni.

Po atentatu v Petrogradu. Glasom poročil petrogrške »Pravde« so se izvršile v nedeljo zvečer v zvezi z atentatom na Urickega številne hišne preiskave, med drugimi tudi v poslopju angleškega poslanika. Tu je prišlo do streljanja. Eden članov preiskovalne komisije je bil ubit, dva komisarja sta bila ranjena. Ustreljen je bil en Anglež, čigar osebnost še ni znana. V poslaništvu so odredili več aretacij. Poslopje so zasedli rdeči gardisti, ki so tudi zaplenili orožje ter papirje važne vsebine.

500 aretacij v Petrogradu. Iz Petrograda došle vesti pravijo, da je nastopil ljudski komisar Činovič neposredno po umoru komisarja Urickega zoper protirevolucionarje z največjo strogostjo. Še ono noč po umoru Urickega je bilo aretiranih v Petrogradu več kot 500 oseb. Med aretiranimi, ki pripadajo skoro izključno izobraženim krogom, se nahajajo tudi ženske.

Po atentatu v Moskvi. Moskva, 3. septembra. Poroča se, da se je zvezalo desno krilo desnih socialnih revolucionarjev celo s kadeti. Ta blok je ustanovil zvezo za vpostavitve domovine in s pomočjo te zveze naj se sklicie kolektiv treh mož z diktatorsko oblastjo kot merodajna ruska vlada. »Večerna Moskvi« javlja: V zvezi z atentatom na Ljenina so aretirali več častnikov in članov desnih socialnih revolucionarjev. Med aretiranimi se nahaja član predsedstva nekdanje mestne dume: Berkenheim.

Sibirski vlada polnomočna. Amsterdam, 3. septembra. »Times« poroča iz Vladivostoka: Zemstva Vladivostok, Nikol'sk, Iman in Oginsk so izročila vso vladno oblast sibirski vladi. Zaraditega je prevzela sibirski vlada popolno avtoriteto in izdala razglas na sibirski narod.

Boljševiški voditelji ubegli iz ječe. »Times« poroča, da je mnogo boljševiških voditeljev ubežalo iz ječe v Vladivostoku.

Proti vojaškemu prebiranju. Moskva, 1. septembra. Kakor poročajo časopisi povzročajo od Angležev in belih gardistov odrejeno vojaško prebiranje v okoliših Šenkurskega in Holmoyorija velikansko vznemirjenje in

protest med prebivalstvom. Glasom vesti iz Rostova, bo sklicana v Jekaterinodar deželna rada. Sedanja vlada bo baje odložila svojo oblast.

Politični pregled.

— **Iz parlamenta.** V parlamentarnih krogih računajo, da bodo pogajanja med vlado in parlamentarnimi strankami končana še pred koncem tekočega tedna, tako da se bo mogel sestati finančni odsek res že 10. septembra, kakor je bilo prvotno določeno.

— **Naše vojno gospodarstvo.** Skupna komisija obeh zbornic za naše vojno gospodarstvo je sklicana na dan 10. septembra. Na dnevnem redu seje se nahaja md drugim posvetovanje za oblačenje ljudstva. Naslednje dni pa se bo razpravljalo o centrali za usnje in kože.

— **Starostna meja za sodnike.** Kako rznano, je vlada predložila poslanski zbornici zakonsko osnovo o starostni meji za sodnike. Kot starostna meja naj bi veljalo 65. leto. V področju deželnega nadsodišča v Gradcu (ki obsega kronovine Štajersko, Koroško in Kranjsko) je pet sodnikov v starosti 65 let. Pri tem pridejo v poštev le oni sodniki, ki so dosegli še pred 1. juljem petinšestdeseto leto starosti.

— **Iz hrvatske socialno demokratične stranke.** Glavni odbor hrvatske socialno demokratične stranke je na zadnji seji zavzel svoje stališče glede jugoslovanskega vprašanja in odredil taktiko za nadaljnje delovanje. Ob enem se je sklenilo, delovati na to, da se sklicie konferenca vseh jugoslovanskih socialističnih strank in da se določi temelj za skupno delovanje v najaktualnejših vprašanjih za jugoslovanski narod in socialistično internacionalo. Predsedstvo se je v to svrhu pooblastilo, da ukrene vse potrebne priprave. Za tajnika stranke je bil izvoljen sodrug Kaurič, za predsednika stranke pa je bil znova izvoljen sodrug V. Bukšeg, za blagajnika pa sodrug Bradnjak.

— **Kriza na Hrvaškem.** Kakor se iz Zagreba poroča, se je hrvatsko-srbska koalicija preteklo soboto sestala na sejo. Razpravljalo se je o latentni banski krizi. Ban pl. Mihalović bo prihodnje dni sprejet od cesarja v posebni avdijenci, v kateri bo podal ban svojo demisijo.

— **Poljsko vprašanje.** Včeraj je dospel na Dunaj nemški državni tajnik von Hintze, da se dogovori z avstro-ogrsko vlado o podrobnostih rešitve poljskega problema. Oficiozno se zatrjuje, da je pričakovati popolnega sporazuma nemške in avstro-ogrske vlade in da se bo sestala lahko že v najkrajšem času na Dunaju konferenca nemških, avstro-ogrskih in poljskih zastopnikov, ki bo prinesla končno rešitev poljskega vprašanja.

— **Cesar Viljem o vojnem položaju.** O odgovoru nemškega cesarja na manifestacijo berlinskega mestnega sveta povodom spominskega dne na Sedan poroča Wolffov urad: Na manifestacijo magistrata in mestnih odbornikov Berolina je izdal cesar nastopni odgovor: Z največjim veseljem sprejemem vzvišeni izraz mogočnega zaupanja državnega stolnega mesta in izrekam magistratu in mestnim odbornikom v Berolinu svojo srčno zalivalo za krepke besede nezlomljivega zaupanja. Kakor skala trdno sem tudi prepričan, da noben sovražnik ne more streti krepke zgradbe nemške države. Nikdar ni bil Nemece premagljiv, ako je bil edin, in vem, da je vse hrabro, požrtvovalno ljudstvo edino z menoj v trdni, nepremagljivi volji, da vzdržimo do konca, da se borimo do konca z božjo pomočjo do častnega miru. To, kar izvršujejo vsi Nemci na fronti in v domovini požrtvovalnosti in dejanske zvestobe do smrti v obrambi našega življenja, naše najsvetejše pravice, tega ni zmogel nikak drug narod. Neomajno pogumni, jeklenotrdni zremo vsi edini v bodočnost. Mi hočemo in bodemo tudi njihove juriše prestali srečno in slavno. V to pomozi Bog!

— **Ratiifikacija miru z Rumunijo.** Glasom zanesljivih poročil iz Bukarešta je kraj Ferdinand odobril načrt zakona o amnestiji, ki se bo še tekom tega tedna predložil poslanski zbornici. Odobritev tega zakona je v zvezi s pogoji rumunske mirovne pogodbe. Z odobrenjem tega zakona so izpolnjene vse obveznosti, katere je prevzela Rumunija, in ni nobene ovire več za izmenjavo ratifikacijskih listin. Ministrski predsednik Marghiloman in vnanji minister Arion se podata v kratkem na Dunaj, da izročita listine glede ratifikacije miru.

— **Socialističen kongres v Rimu.** V Rimu se vrši prihodnje dni socialističen kongres. Glavna točka programa je določitev stališča italijanske socialistične stranke napram nacionalnim in internacionalnim vprašanjem. Na dnevnem redu je nadalje volitev načelnika stranke in glavnega urednika strankinega glasila »Avanti«. Sklepi so obvezni za vse italijanske socialiste. — Brzojavno se poroča, da je bil kongres dne 2. septembra otvorjen. Razprava o vojaških vprašanjih je prepovedana.

— **Špansko-nemški spor.** O zadnji seji španskega ministrskega sveta poročajo madridski listi: Ministri so se dolgo posvetovali o torpediranju parnika »Casara«. Ministrski predsednik Dato je podal obširno poročilo o okolnostih, v katerih se je izvršil napad na španski parnik. Ministri so soglašali glede sklepa, naj Dato še nadalje nepopustljivo zastopa in čuva španske interese in na vsak način prepreči vsako oslabljenje španske trgovske mornarice. Ministrski predsednik je izjavil, da Španka,

četudi vztraja v mejah nevtralnosti, ne bo zanemarila svoje dolžnosti, da štiti življenje Španske. Ministrski svet je Datovim nazorom soglasno pritril.

— **Rusko-ukrajinska mirovna pogajanja.** Na seji mirovne konference je izjavil predsednik ruske delegacije, da je zaenkrat možno le nadaljevanje razprave o izmenjavi blaga. Ukrajinska delegacija je podala izjavo, da ni mogoče nadaljevati razprav, če bi se omejile le na izmenjavo blaga.

— **Švica ustavi izvoz blaga.** Švicarski zvezni svet je odredil, da se popolnoma ustavi izvoz blaga iz Švice.

— **Španska in Amerika.** Madridski »El Mundo« poroča, da se je pri pogajanjih o špansko-ameriškem trgovinskem dogovoru dosegel popoln sporazum.

— **Henderson o nemških socialistih.** Reuterjev urad poroča: Na zborovanju v Birminghamu je Henderson izrazil svoje razočaranje o stališču, ki ga zavzemajo nemški socialisti. Mednarodna politika delavstva — je izjavil Henderson — ni merila na kompromis z onimi nemškimi faktorji, ki hočejo vladati z vojaštvom, ali pa na pritrditve glavnim ciljem nemškega imperializma. Bila je to politika, katere program je bila le želja, da se izvojuje zmaga za svobodo in demokracijo. Delavstvo ni defaitistično, skušalo je le opravičiti svoje prepričanje, da se pravičen in trajen mir da doseči le z zavedno odločnostjo vseh držav.

— **Gompers potuje v Evropo.** Voditelj ameriškega delavstva, Gompers, odpotuje v kratkem v Evropo. O svrhu Gompersovega potovanja poroča »New York Tribune«, da bo Gompers deloval proti pacifistom. Iz Londona se brzojavlja, da hoče voditelj angleškega delavstva, Henderson, spraviti pri bodočih volitvah 400 svojih pristašev v parlament ter se postaviti na čelo angleške vlade, da se čim prej sklene mir. Ameriško javno mnenje se protivi nameri angleškega delavstva, boječ se, da bi pacifisti pridobili odločilen vpliv v Angliji.

— **Obsojeni pacifisti.** V Chikagu je bilo obsojenih sto voditeljev Industrial Workers of The World, ker so poskušali ovirati ameriško vojno vodstvo. Haywood in 19 drugih je bilo obsojenih na 20 let ječe, 33 obtožencev na 10 let, 12 na eno leto in 2 na 10 dni zapora. Haywood je bil obsojen tudi še na denarno kazen 20.000 dolarjev.

— **Amerika za zmagovit mir.** Nevtralnno časopisje poroča, da bodo Združene države v kratkem priglasile svoj pristop k londonski izjavi proti vsakemu separatnemu miru. Ententa bo obenem izjavila, da ne sklene miru, dokler Nemčija ni vojaško premagana, vsled česar bi bilo v sedanjem štadiju vsako mirovno posredovanje brezuspešno.

Dve pereči vprašanji.

1. Petrolej in kavina mešanica!

Kot ukročeni, skromni, avstrijskim razmeram pri-krojeni državljani, smo — dasi s težkim srcem — sprejeli na znanje odlok, da petroleja čez poletje ne bo. In ga seveda tudi res ni bilo. Marsikoga pa je ta ukrep neprijetno zadel. Kako, to vedo najbolj prizadeti, malo ali nič pa oni, ki so ga izdali. Bilo bi komaj kaj, da bi tudi »ponoči« solnce sijalo. — dandanes namreč, ko se mora slednji pečati z različnimi zadržki, kakršnih prej ni bilo in bi se petrolej lažje pogrešal in zasebni opravki lažje čez dan opravili kot pa danes, kajti vsaka rodbina in vsak samec ima nedvomno opravke zase, ki jih pa more izvesti le izven službe — in to le zvečer. — Dan se krajša: merodajna oblast bi veliko uslugo storila, da že skoro razdeli petrolej tudi onim državljanom, ki so ga morali toliko časa pogrešati. Saj so tudi ti davkoplacvalci! Obenem bi se vprašali: Kaj je pravzaprav z vojno kavino mešanico? Mnogo je strank, ki so jo ves čas, kar se deli, dobili šele enkrat — reci: enkrat. To sploh ni imena vredno!

2. Stanovanjska mizerija.

Vsakdanje moledovanje! Zdaj je čitati tu, zdaj tam o pomajkanju stanovanj, od nikoder pa ni rešitve. Kaksi so tožadveni občutki, vedo najbolje prizadeti. Lahko si pa predstavlja merodajna gospoda, če si predoči položaj. Recimo: gospodar vam je odpovedal stanovanje, sodnja je odpoved odobrila. Rok poteka... Sli ste iskat drugo stanovanje, prvi, drugi dan — neuspešno, par dni nište utegnili, potem ste zopet sli, zamujali čas, zanemarjali službo, celo na svoje stroške, iskali, povpraševali, pri-poročali se, prosili, ponujali aro, imeli ste posredovalne in druge stroške, a ves trud zamán — stanovanja niste dobili! Polagoma poteče rok in gospodar da postaviti vašo robo pod kap. Recimo, da je lepo vreme, a vendar je neprijetno: če je pa dež, ki vašo s trudom nabavljeno — danes celo nenadomestljivo — pohištvo »desinficira«, — a vi ne veste, kam z njim, — se vam li ne zdi, da bi zblazneli? Ne, potem vam privoščimo; le žal, da se vam kaj takega ne pripeti!

Pisari se to in ono; a če bomo čakali na uspehe tega prekladanja beračije z ene rame na drugo, bomo lahko še dolgo čakali. Z iskanjem v podstrešjih in pa v kletih bo težko kaj, saj so vedno in povsod založene bolj ali manj. Tu bo treba ukreniti kaj drugega. Morda bi bil najboljši izhod iz te zadrege, da se čimprej postavi čimveč primernih lesenih barak. Marsikdo bi bil zadovoljen, da dobi tako stanovanje. Menda je še zmeraj

bolje v solidno napravljeni baraki, kakor pa v vlažnih, nezračnih in mrzlih kletih. Primerne prostore bi morda ne bilo težko dobiti. Tako pa, kakor je zdaj, mora dovesti do katastrofe. Stvar je pa nujna in razne »komisije« so nepotrebne. Delo, dejanja, ne pa komisije! Merodajnim faktorjem v resen opomin!

Dopisi.

S Save. Pri nas smo jako zavedni Slovani; vsi smo za ujedinjenje Jugoslovanstva, vendar pa smo tudi prijatelji drugih narodov, oziroma radi počastimo gospode, ki so našemu narodu precej neprijazni, ki ne znajo in se nečejo učiti našega jezika, dasi so stalno nastavljeni med nami pomembni Slovani. Na primer, ako se pripenja križe za zasluge (?) našemu ravnateljju, tedaj smo vsi pokoncu, da ga dostojno počastimo na primer z bakljado, in ker je slučajno protestant, se pa spodobí, da mu igra prava katoliška godba: seveda nam je na srečo tudi versko ujedinjenje. Vse to je lepo; namreč čast, komur čast. Toda delavstvo bi pa tukaj le smelo pomisliti, kdo je njega prijatelj, kdo ne in je deloma kriv mizerije, ki vlada tukaj pri nas. Kdo pa je tisti, ki je kratkoma odklonil zahteve delavstva po izboljšanju plač in njihovega bednega položaja? Kdo je črnil delavstvo pred prizivno komisijo, kamor se je bilo prisiljeno obrniti, če si je hotelo vsaj nekoliko izboljšati svoj bedni položaj? Le tako naprej, in kapital, ki pije proletarsko kri, bo imel še več poguma, pritiskati na nas že tako do kosti izmozgano paro. O ubogo ljudstvo, kdaj bo konec tvojega klečeplazstva in malikovanja?

Dnevne vesti.

— **Kako je sedaj!** Piše nam soproga uradnika: Te dni sem bila na kmetih po živila, saj veste: od tega, kar mi da aprovizacija, ne morem živeti. Denar sem vzela s seboj. Ko prosim v neki hiši, kjer sem videla vsega dovolj, da mi prodajo nekaj jajc, mleka, kaše in moke — so mi rekli: »Za denar prav nič! Kaj drugega dajte«. Odgovorila sem kmetici: »Kaj naj vam dam, ko nimam nič«. Zasmejala se je in dejala: »Saj imate še spodnje krilo, to mi dajte«. No, kaj sem hotela, slekla sem spodnje krilo in dala, da dobim malo živeža. — Zakaj vam pišem to? »Naprej« je edin list, ki se poteguje za reveže. Male uradniške rodbine smo sedaj velike reve. Povejte naši javnosti, ki se ponaša z »dobrim srcem«, kake reve smo tako uradniške kakor seve delavske žene, kadar gredo prosit živil. Govori se zadnje čase veliko o navdušenju za Jugoslavijo; tudi jaz sem za njo, ali — kdo bo dočkal te čase, če bomo brez obleke in brez hrane. Naj merodajni krogi dopovedo kmetu, da smo tudi mi reveži Jugoslovani, da tako kot delajo sedaj naše kmetice in kmetje, ne sme iti več naprej. Več usmiljenja naj imajo. — Op. uradništva: Objavljamo ta dopis uboge matere. **Naloga Narodnega sveta je sedaj, da stori tu, kar se stori!** Na Prva dolžnost N. S. je, da jasno pove slovenskemu premožnemu kmetu, naj neha odirati uboge delavce in druge neimovite sloje.

— **Delavski žepni koledar v kratkem izide.** Kljub velikim težočam zaradi pomanjkanja papirja in drugih potrebščin se je »Založbi slovenskih delavskih koledarjev« posrečilo zagotoviti izdajo koledarja za leto 1919. Založba izda letos: Žepni koledar za delavce sploh, Rudarski koledar in Železničarski koledar. Vsled ogromnih cen papirja, tiskarniških in drugih stroškov smo prisiljeni zvišati ceno. Komad koledarja bo veljal 2 K 50 vln. Zaupniki in organizacije dobe običajen popust. Ker je že v naprej izključeno, da bi se moglo izdati večje število koledarjev kakor je pogojeno, pozivljamo vse zaupnike in organizacije, da koledarje takoj naroče pri: Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

— **Ogromne zahteve klavne živine za vojaštvo iz Kranjskega.** Centralna oblast je predpisala za mesec september t. l. »Kranjskemu deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« ogromno število klavne živine za dobavo, in sicer nekaj nad 6700 glav za vojaštvo in za civilni konzum. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« je že tekom celega poletja vsak mesec opozorilo centralne oblasti, in sicer civilne in vojaške, da na Kranjskem sploh ni več klavne živine ter poročalo na vse prizadete faktorje, kako žalostne so razmere glede živinoreje na Kranjskem, da ako bodo centralne oblasti predpisovale še kaj živine za armado, bo živinoreja popolnoma uničena ter bo docela zaostal poljedelski obrat in polje ostalo neobdelano, pleme bo popolnoma uničeno, gnoja ne bo, in kmet bo moral prenehati s svojim gospodarstvom. Na vse te pritožbe in opozoritve se centralne oblasti ne ozirajo, marveč zahtevajo mesec za mesecem večje dajatve. Vrhunec so pa dosegli predpisi za mesec september t. l., tako da se jesensko delo ne bo moglo izvršiti v jeseni. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani« je odklonilo in še odklanja napram centralnim oblastim in tudi napram živinorejcem glede višine dobav vsako odgovornost, zlasti tudi napram poljedelcem, ki jih nepoklicani faktorji hujskajo, češ, da je »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« krivo, da se pobira toliko živine. Več kot je storilo »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine«, da bi se dobave znižale, zlasti da bi se za časa setev

vojaške dobave iz Kranjske sploh opustile, sploh ni bilo mogoče storiti. Dognalo pa se je, da se v teh za živinorejo in poljedelstvo skrajno resnih časih, kolje kljub opozoritvam in ovadbam ter kazenskim predpisom še mnogo živine na skrivnem pod roko ter da se iztihotaplja živina preko kranjske meje. Pozivljamo vse razsodne ljudi, katerim je gospodarski obstoj dežele na srečo, naj preprečijo vsak po svojih močeh bodisi tihotapstvo živine iz dežele, bodisi zakotno klanje ter naznanijo vsakogar na najbližjo žandarmerijsko postajo. — »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani«.

— **Strašna nevihta** je razsajala v četrtek, dne 29. m. m. po Idrijski okolici. Okoli enajstih zvečer je strela udarila v hišo posestnika Janeza Lapajneto iz Konic štev. 7 ter ubila njegovega tidesetletnega sina Blaža, ki je spal na klopi pri oknu. Bil je takoj mrtev. Pred kratkim se je vrnil z bojišča kot invalid, sedaj ga je pa smrt ugrabila tako nagloma. Strela je na poslopju napravila le malo škode, ni je pa užgala, ker je krito z eternitom.

— **Prememba posesti.** Veletovarnar z usnjem Karel Poljak, večkratni milijonar v Ljubljani, je kupil kamniško Kneippovo zdravilišče, dalje znano Keckelnovo pristavo in villo »Theresienheim« v Kamniku.

— **Kako naj ljudstvo sprejema uradnika z revolverjem?** Član aprovizacijskega odbora pri okrajnem glavnem v Kočevju, Ganselmeier, je rekviriral mast po občini Tiefenbach. Pride na Breže v hišo Antona Poje. Mož in sin sta v vojski. Zahteva od gospodinje masti. Za družino osem oseb je imela še pet kil masti z ocvirkovino vred. Žena mlo prosi, saj še za domačo družino ne bo dovolj. Uradnik zahteva, naj mu pokaže mast. Žena uboga in še enkrat prosi. A on odbije prošnjo. Žena še vedno prosi. V trenutku potegne Ganselmeier iz žepa revolver in ga nastavi ubogi, trepetajoči ženi na prsi. Žena se tako ustraši, da mora biti — od tega je že več tednov — neprestano v postelji. Ganselmeier pa še vedno vrši svoj posel.

— **Nova jugoslovanska zavarovalna banka.** Notranje ministrstvo je dovolilo »Jadranski banki« v Trstu, da ustanovi primorsko zavarovalno društvo »Atlant«. Delniški kapital bo znašal 6 milijonov kron.

— **Nečuvane razmere v vojaški kaznilnici.** List »Ponudnik« poroča, da so začeli v vojaški kaznilnici v Möllersdorfu pometati. Tako je bil polkovnik Navratil, ki ima v prvi vrsti na vesti strahotno umrljivost v zavodu, brzojavno odpoklican in vpokejen, obenem z njim so odstranili kantinerja Kandowskega. Leta je prišel v Möllersdorff brez vinarja premoženja, sedaj premore štosifosce ter si je kupil lepo posestvo. Letos je umrl v Möllersdorfu v osmih mesecih 67 kaznjencev, lani pa prav toliko v samo treh mesecih. V Möllersdorfu so uredili sedaj zbirališče za vojaške paznjence, kakor hitro se jih nabere 600 do 700, jih odpešljejo v Wicznicz v Galiciji in v Plzeni.

— **Iz Goriške.** »Akcija zapričeta od c. kr. zavoda za vpostavitve Goriške radi oprostite stavbenih delavcev od vojaške službe precej ugodno napreduje. Oproščenih je že lepo število delavcev, ki so se vrnili na svoje domove. Velik del prošelj za oprostitev je c. kr. domobransko ministrstvo zavrnilo zaradi tega, ker dotični vojaški podatki niso bili točni. Pozivljajo se vsled tega vsi delavci, ki so naznanili svoje nastlove do konca junija, da jih vnovič sporoče odvetniku drju, Henriku Tumi v Trstu, Via Domenico Rossetti štev. 23. I. nadst. Dovolj je točna napoved vojaškega oddelka (Truppenkörper) in poljska pošta (Nro. Feldpost). Opozarja se oproščene delavce, da se od različnih vojaških poveljstev delajo težave oprostiti s tem, da se dotični oprostilni listi zadržujejo v pisarnah poveljstva. Naznanilo se mi je več slučajev, da oprostilni listi leže po dva meseca in več v pisarnah, ne da bi se izročili oproščenenemu vojaku. Delavci toraj, ki niso dobili še nobene rešitve, naj se potrudijo, da poizvedo v svojih pisarnah, ali je na njih naslov prišel dotični oprostilni list in za slučaj, da to ugotove, naj takoj naznanijo poleg svojega vojaškega adresa tudi dan in število rešitve domobranskega ministrstva, pod katerim so bili oproščeni.«

— **Hajduki v Dalmaciji.** V Dalmaciji je polno hajdukov, ki se klati po deželi in so za prebivalstvo prava šiba. V petnajstih dneh so umorili dve osebi. Ne oplasi jih niti preki sod.

— **Vojaško bolnico za vojake,** ki so oboleli za malarijo, ustanovi vojno ministerstvo v Opatiji.

— **Na smrt obsojen morilec očeta,** V Zagrebu je bil te dni obsojen na smrt in ustreljen Ilija Adžić, ki je umoril svojega očeta.

— **Letošnje božične počitnice na Hrvaškem.** Hrvatska vlada je odredila, da bodo letošnje božične počitnice za ljudske, strokovne, srednje in visoke šole trajale od 22. decembra do 2. februarja 1919. in to z ozirom na pomanjkanje kuriva,

— **Uvoz sukna iz Poljske.** Da se vsaj deloma odpomore silnemu pomanjkanju sukna v Avstro-Ogrski, se je v Budimpešti ustanovil sindikat za uvoz sukna iz Poljske v vrednosti 50 milijonov kron. Od te množine suknenev blaga naj-dobi Avstrija 58, Ogrska pa 42 odstotkov.

— **Rumunska žetev.** Dobropoučeni krogji poročajo, da je računati v zasadenih pokrajinah Rumunije na naslednje množine žetve: pšenice 1200 vagonov, ovs 5000, rži 2000, ječmena 1200 vagonov; koliko bomo dobili kornu se sedaj še ne da določiti natančno. Utegne je biti okoli 80.000 vagonov.

— **Odstavljeni generalni nadzornik železniške uprave.** V zvezi s pred kratkim javljenim uporniškim gibanjem tehničnih delavcev pri rumunskih železnicah v Moldaviji je sedaj odstavila ta uprava gd službenega poslovanja šest generalnih nadzornikov.

— **Tehnična visoka šola v Rigij** je dobila oblastveno dovoljenje za otvoritev delovanja. Predavanja se prično 1. oktobra. Visoka šola bo nosila ime: baltska tehnična visoka šola.

— **Socialna preskrba v Rusiji.** Odredba ruske sovjetske vlade, ki se tiče službenega personala, kot sobaric, kuharic, pestunij in sploh vseh oseb, ki so tu za osebno postrežbo, odreja, da morajo dobiti te osebe, če so odpuščene brez odpovedi, plačo za en mesec vnaprej. Pri odpuščanju z štirinajstdnevno odpovedjo, dobe plačo za štirinajst dni. V obeh slučajih se mora plačati poleg dogovorjene plače za te dni, tudi hrana in stanovanje. Za hrano se plača po odredbi 5 rubljev dnevno, za stanovanje pa 20 proc. tega, kar znaša ta plača in denar za živž skupaj.

— **Razno.** Urad za zmanjševanje vojnega odušstva je zaplenil na Dunaju pri firmi Schenker & Comp. za 22.000 K kaivinega nadomestila, in za 5030 K kolonialnega blaga, kar je bilo določeno za izvoz. — Trafikantki Anni Klierovi so vzeli 78.000 cigaret (Sport), 3100 egiptovskih cigaret in 85 m raznega blaga. Vendar imajo ljudje še nekaj zaloga! — Generalni ravnatelj Mannesmannovih orožaren in jeklarer **Adelso je bil obsojen** od sodnega sveta v Elbenfeldu **na 6 mesečno ječo in 1.552.000 mark globe**, ker je varal urade z napačnimi označbami dohodkov in davkov v letih 1916. in 1917. — »Kurier Codzienny« poroča: **V vseh galiških solnih rudnikih je izbruhnila stavka.** Delavstvo je ustavilo delo v Wieliczki, Bochniji, Lucku, Drohobiezu, Dolini, Belchovu in Kosovu. Vzrok: slaba prehrana.

Delavsko gibanje.

Avstrijske strokovne organizacije. Ravno kar izšlo poročilo o stanju avstr. strokovnih organizacij kaže velik napredek. Nemške organizacije štejejo v l. 1917. 311.068 članov proti 166.937 članom v letu 1916. Žen je bilo organiziranih v letu 1916. le 28.146, dočim ko v l. 1917. že 79.002. Dohodki zveze znašajo v l. 1917. 5.939.000 K (v l. 1916. 4.636.000 K), izdatki 5.207.000 K (4.466.000 K), tako da opazimo povsodi narastek. V čeških zemljah je organiziranih 77.530 delavcev. Strokovnih časopisov imajo Čelhi 20 z natisom 47.200 izvodov. Slovenski so izhajali v 1400 izvodih, poljski v 7450, italijanski v 140 in nemški v 281.000 izvodih. Najmočnejša je zveza kovinarjev s 107.018 člani, za njo pa slede železničarji s 55.061 člani.

Razvoj češkega strokovnega gibanja. Blizajoči se zbor vseh čeških strokovnih organizacij bo zboroval v znamenju zopetnega razvoja enotnega češkega strokovnega gibanja, zastopanega v posameznih strokovnih organizacijah, ki so združene v »Občni zvezi češko-slovaških strokovnih organizacij«. Kot poroča tajništvo strokovne zveze, je imelo 50 strokovnih organizacij koncem leta 1917 42.644 članov, torej za 18.861 več kot v letu 1916. V prvi polovici tekočega leta zaznamuje razvoj nove prirastke. 46 strokovnih organizacij je imelo 64.704 članov, torej za 22.356 članov več kot v jan. 1918. Ta števila so najlepši dokaz zaupanja delavstva v enotne strokovne organizacije. In vedno pristopajoči člani, o katerih poročajo organizacije, to potrjujejo. Tu vidimo, kako napačne so vesti, da se ne da v vojski nič delati. Slovenskemu delavstvu naj bodo češki delavci za vzgled.

Zadružništvo in gospodarstvo.

Hlevi so prazni. Leta 1915., torej v drugem letu vojne, so našli na Kranjskem 27.153 konj, 226.977 glav goveje živine in 177.300 prašičev; na Štajerskem je bilo 62.408 konj, 683.443 glav goveje živine in 836.520 prašičev; na Koroškem je bilo 30.020 konj, 222.383 glav goveje živine in 185.595 prašičev. Danes so hlevi skoro prazni!

Olivno olje pridelujejo v Avstriji le na jugu. Leta 1914. se ga je pridelalo v Avstriji 46.318 metrskih stotov. Lansko leto se ga radi suše ni pridelalo veliko. Ponekod v Istri ga je kmet pridelal le pet do šest litrov, dočim ga

je normalno petdeset litrov. Zato je olivno olje letos tako drago. Za liter se zahteva že sto kron. V mirnih časih je bil le-ta najvažnejši pridelek Primorcu skoro zastoj.

Iz stranke.

Sodrugom in sodruginjam na Koroškem!

Na 15. september t. l. sklicujemo v Celovec deželno konferenco slovenskih koroških socialnih demokratov. Dnevni red konference je:

a) ustanovitev deželne organizacije jugoslovanske socialno demokratične stranke na Koroškem — poroča sodrug I. Sitter iz Trbovelj;

b) razširitev socialno demokratičnega časopisja po Koroškem — poroča sodrug J. Petejan iz Ljubljane;

c) aprovizacijska organizacija na Koroškem — poroča sodrug Anton Kristan iz Ljubljane.

Vsi oni sodrugi in sodruginje, ki se hočejo udeležiti te konference, naj se takoj zgloše v dopisnico na naslov: J. Petejan, uprava »Naprēja« v Ljubljani. Organizacije pa naj pošljejo za vsakih 25 članov enega zastopnika.

Začetek konference ob polu 2. popoldne.

Kje se bo vršila konferenca — se bo priglascem z vabilom vred naznanilo.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1918.

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Shodi.

Ljubljana. Vabilo na društveni shod, ki ga priredi »Splošno pravovarstveno in strokovno društvo« in se bo vršil danes, dne 4. sept. 1918 ob pol 8. zvečer v vrt-nem salona hotela »Ilirija«. Dnevni red: 1. Poročilo o državnih konferenci na Dunaju. 2. Raznoterosti. — Sklicatelj.

Idrija. Javen shod za člano »Občnega konsumnega društva« se bo vršil v nedeljo, dne 8. t. m. točno ob 9. popoldne v pivarni pri »Črnem orlu« v Idriji. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Aprovizacija. 3. Predlogi, pritožbe in nasveti. Člani in članice so naprošeni, naj se tega važnega shoda vsi udeležijo!

Zadnje vesti.

Palamentarne zadeve.

Dunaj. 3. septembra. Danes popoldne se je vršil ministarski svet, ki se je bavil s parlamentarnimi pripravami za jesensko zasedanje državnega zbora. Zastopniki Češkega svaza so konferirali z ministarskim predsednikom baronom Hussarekom. Vpašali so med drugim ministarskega predsednika, koliko je resnice na govoricah, ki krožijo o koncesijah, katere je baje minister obljubil nemškimi radikalcem za njih glasove v prilog proračunskemu provizoriju. Minister je izjavil, da nemškimi radikalcem ni ničesar obljubil; trutnovsko okrožno sodišče je od svojega prednika prevzel kot dovršeno dejstvo.

Zvišanje krušno kvote za vojaštvo.

Dunaj. 3. septembra. Armadna uprava je zvišala množino kruha za vse vojaške formacije na 400 gramov dnevno. Doslej je dobival vsak mož po 350 gramov kruha na dan, nekoliko časa pa le po 90 gramov dnevno.

Džavni tajnik Hintze na Dunaju.

Dunaj. 3. septembra. Nemški državni tajnik za vnanje zadeve, von Hintze, je dospel danes popoldne na Dunaj. Gostu na čast je bil pri vnanjem ministru slavnosten obed. Popoldne je državni tajnik imel daljši razgovor z grofom Burianom.

Proti podraževalcem blaga.

Budimpešta. 3. septembra. Ogrski trgovinski minister Szterenyi je izjavil, da izda najstrožje naredbe proti podraževalcem blaga, in prosi, da ga javnost podpira pri zasledovanju teh škodljivcev občinstva.

Vejna bo trajala še dolgo.

Kodanj. 3. septembra. Pod naslovom »Propad Evrope« piše Ertrabladet na uvodnem mestu: Kdor pričakuje to jesen odločitve za entento na zapadni fronti bo razočaran. Sedanja velika ofenziva je le epizoda v velikih borbi, ki traja sedaj že peto leto. Nikdo sicer ne ve, kako globoko je moral seči Hindenburg, ali ko je bila Rusija na višku svoje vojne sile in je postavila milijone na istočno fronto, je bila nevarnost, da se Nemčija zruši gotovo večja. Razmere glede prehrane so na Nemškem sedaj bolj nego pred letom. Da bi Nemčijo vojaški, gospodarski in politično premagali, bi trebalo še par let boja.

Kongres angleških strokovnih organizacij.

London. 3. septembra. Danes je bil v Derbyju otvorjen letni kongres angleških strokovnih organizacij. Predsednik je naznanil, da zastopajo navzoči delegati 4.513.195 članov organizacije. V svojem ogovoru je pred-

sednik nadalje izjavil, da je dolžnost delavstva, da se posluži vsake prilike, ki bi mogla napraviti konec strahotam svetovne vojne. Seveda pa s tem ni rečeno, naj se sklene nečasten mir ali pa mir za vsako ceno.

Angleži in mirovno gibanje.

Stockholm. 3. septembra. V angleških zlasti delavskih krogih je napravil Solfov govor velik vpliv. Zdi se, da bi bila vsa Anglija vesela, če bi bilo še letos konec vojne, ker dobiva Amerika prvo besedo. Najraje bi Angleži razpravljali s Solfom, morda tudi še s Hertlingom. Da bi se pa kdo vsedel z vojakom — z Ludendorffom ali Hindenburgom za zeleno mizo, o tem pa nočejo ničesar slišati.

Amerika prizna ukrajinsko republiko

Kijev. 3. septembra. Ukrajinska tiskovna agentura poroča, da bo ameriška vlada priznala ukrajinsko republiko kot samostojno državo.

Aprovizacija.

Meso na zelene izkaznice B štev. 1501 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1501 do konca prejmejo goveje meso v četrtek, dne 5. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 7. do pol 8. štev. 1501 do 1650, od pol 8. do 8. štev. 1651 do 1800, od 8. do pol 9. štev. 1801 do 1950, od pol 9. do 9. štev. 1951 do 2100, od 9. do pol 10. štev. 2101 do 2250, od pol 10. do 10. štev. 2251 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 dkg mesa, kilogram stane 2 K 80 vin. Stranke naj pripravijo drobiž.

Krompir za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo krompir na zelena nakazila v četrtek, dne 5. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: popoldne od 8. do 9. štev. 1 do 180, od 9. do 10. štev. 181 do 360, od 10. do 11. štev. 361 do 540, popoldne od pol 2. do pol 3. štev. 541 do 720, od pol 3. do pol 4. štev. 721 do 900, od pol 4. do pol 5. štev. 901 do 1080, od pol 5. do pol 6. štev. 1081 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja, kilogram stane 70 vinarjev.

Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v četrtek, dne 5. t. m. popoldne strankam z zeleno izkaznico »B« od štev. 2000 do 2200. Vsaka oseba dobi četrtil kilograma; kilogram stane 6 kron.

Razno.

* **Razno.** Te dni so zaplenili v Reichenbergu štiri sto metrov dobrega mirovnega blaga. Po poročilu »Práva Lidu«, je predlagal referent namestništvu, da naj razdeli vse blago med uradnike namestništva. Sedaj vsaj vemo, kam pride zaplenjeno blago! — Po najnovjši statistiki so upepelili v 51 krematorijih Nemčije v letu 1917. 13.942 trupel, dočim so v letu 1916. le 11.643 trupel. Seziganje mrtvih torej narašča. — Urad za zmanjševanje vojnega odušstva je hotel minuli teden ugotoviti zalogo papirja na Dunaju. Napravil je preiskavo po raznih skladiščih in zaplenil tako celih — 74 vagonov papirja. Te neopravičene zaloge so izročili, na razpolaganje z njimi, trgovskemu ministarstvu.

* **Vihar je porušil mesto.** V noči na 22. avgusta je grozni vihar, takozvani tornado, porušil in razdejal mesto Tylar v Severni Ameriki. Mesto je porušeno do tal. Ob življenje je prišlo okoli 100 oseb. Vihar je prevrgel vlak, pri čemer je bilo usmrčenih in ranjenih mnogo oseb.

izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Prazne zaboje

velike in male

prodaja po zmerni ceni

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico, skladišče v Šiški, Koldvorska cesta.

SIGORIN

zatre čudovito naglo

STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: **Lekarna pri upanju (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.**